

Bartha László „ügyei”

Az elmúlt hét végén elsősorban a bűnügyekkel foglalkozó, az írott és az elektronikus sajtóban dolgozó újságírók, valamint a bulvárlapok tudósítói rendkívüli igyekezettel nyomoztak Szeged polgármestere után. Nem arról volt szó, hogy dr. Bartha László eltűnt és nem lehetett utolérni, hanem ellenőrizni kellett a város első emberéről szóló, meglehetősen ijesztő híreket, amelyek időről időre megtalálják a sajtó munkatársait.

A pletyka szerint a polgármester a pénteki közgyűlés után ittasan összetört két autót (közöttük a közel húszmillió forint közpénzért vásárolt, vadonatúj A8-asát), majd tettleg bántalmazta a vele szemben intézkedő rendőrt, s ezt követően maga a szegedi rendőrkapitány helyszínelte az ügyet. Ezek a hírek szép lassan terjedtek a városban, de senki sem tudott konkrét információt, mindenki csak „hallotta valahol” a hírt és persze gyorsan tovább adta. A tudósító is nyomozásba kezdett, a város és a megye rendőri vezetőit, a megyei rendőri ügyeletet, alpolgármestereket, kabinetfőnököket és természetesen magát a polgármestert kérdezte meg: igazak-e a hírek?

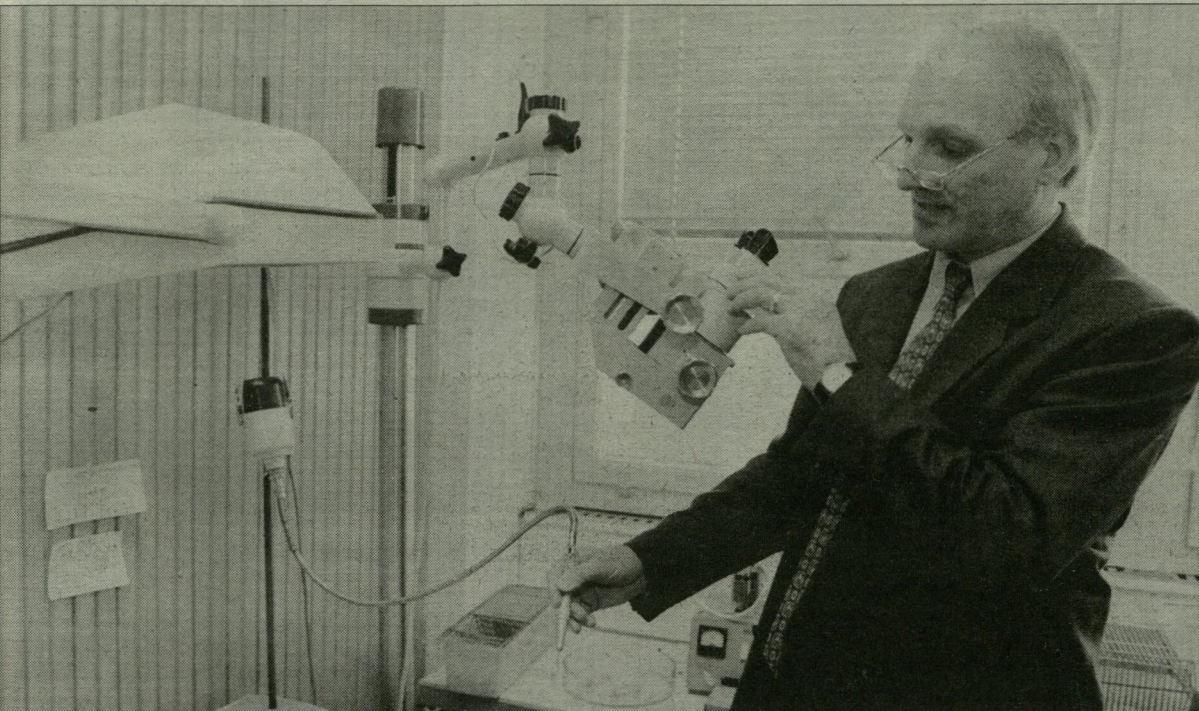
A válaszok kivétel nélkül

úgy szóltak, hogy nem történt ilyesmi, legalábbis a polgármesterrel nem. Valóban, pénteken este összetört két autót, súlyosan megsérült egy rendőr, a védő azonban nem az akkor éppen a közgyűlésen ülő Bartha László volt, hanem egy szatymazi benzinkutas. A polgármesternek amúgy nem telt unalmasan a péntek éjszakája: több telefont kapott az iskolaüggyel összefüggésben, ezek részletes ismertetésétől azonban eltekintünk, tekintettel arra, hogy talán hölgyek és gyermekek is olvassák ezeket a sorokat.

Tegnap korán reggel a polgármester beszámolt a hét végi programjáról: szombaton Mecseknádasdon kosárlabdázott, vasárnap Szegeden focizott, büntetőügy pedig nem indult ellene. Ő azonban egy öt fős delegáció élén tegnap elindult Hollandiába, ahol a holland liberális párt, a legnagyobb kormányzó erő meghívásának tesz eleget. Bartha László elmondta, hogy az ötnapos ki-küldetés valamennyi költségét a meghívó fél fedezi, a látogatás célja pedig az, hogy a holland kormány-szervekkel és az európai integráció holland megközelítésével ismerkedjen. Tehát nem szanatóriumban ápolják, mint ahogy az elterjedt legutóbbi külföldi útja alatt...

Arató László

A vak patkányok jobban látnak Utazások a koponyán belül

Toldi József: Pontosan meg tudjuk nézni, hogyan működnek az idegsejtek. (Fotó: Miskolczy Róbert)

Az agy évtizede. Így nevezték el az 1990-es éveket, melyek során az idegrendszer kutatása mindenütt a világban a tudományos érdeklődés középpontjába került. Szegeden egyebek között a JATE Összehasonlító Élettani Tanszékén folytatnak agykutatásokat. Ezek során nemcsak azt állapították meg, hogy a vak patkányok jobban tájékozódnak, hanem azt is, hogy a patkányok agya sok tekintetben hasonlít az emberéhez.

Az Egyesült Államokból indult az a kezdeményezés, amely a kilencvenes éveket az agy évtizedének kiáltotta ki. Az amerikai kormány és a kongresszus dollár milliárdokat költött agykutatási programokra, és az idegrendszer működése mindenütt a világban a tudományos érdeklődés középpontjába került. Számos olyan agyi működési zavar van ugyanis, amelynek okát, így megelőzési vagy gyógy-módját sem találták meg a kutatók, jóllehet évtizedek óta ismerik a betegséget. Ezek nem kímélik a világ vezető személyiségeit sem; gondoljunk csak Reagan elnök Alzheimer-, vagy Muhammad Ali Parkinson-kórjára. Szegeden több tudományos műhely is foglalkozik az idegrendszer kutatásával, köztük a József Attila Tudományegyetem Összehasonlító Élettani Tan-széké is. Vizsgálódásaik két nagyobb területre irányulnak: egyrészt azt kutatják, hogyan alkalmazkodik az agy a különböző sérülésekhez, milyen

hatást váltanak ki az idegrend-szerbe bevitt anyagok, gyógy-szerek. A másik terület az epilepszia, napjaink egyik gyakori, mégis rejtélyes betegsége.

● Hogyan lehet kísérletezni az élő aggyal? – kérdeztük Toldi József tanszékvezetőt.

– Tudományos vizsgálódásunknál patkányokat használunk, hiszen idegrendszerük alapelemek és sok tekintetben hasonlítanak az emberéhez, ugyanakkor ezek a kísérleti alanyok korlátlan számban rendelkezésre állnak. Altatásban, nagy fordulat-számú fúróval megfúrjuk a koponyájukat, és a feltárt agyi kéregbe vagy más agyi struktúrába rendkívül vékony, úgynevezett mikroelektrodát szúrunk. Ezek olyan, vezető elektrolittal megtöltött üvegkapillárisok, amelyek alkal-masak az idegsejt aktivitásának közvetítésére. Így pontosan meg lehet mérni, nyomon lehet követni és számítógépen fel lehet dolgozni, hogyan működnek az idegsejtek.

● Úgy tudom, az idegsejtek születése után már nem osztódnak. Hogyan képes akkor az agy alkalmazkodni bizonyos részeinek károsodásához?

– Az idegsejtek ugyan nem osztódnak, de a közöttük levő kapcsolatok módosulhatnak, így változhat az agy egyes részeinek funkciója is. Kimutattuk, hogy azok a patkányok, amelyeknek születésük után átmentették a látóidegeit, vagyis megvakítottuk őket, jóval hamarabb kitalálnak a labirintusból. Előny volna a vakaság? Talán nem helyes így fogalmazni, de az minden-

esetre bizonyított, hogy a látás elvesztése érzékenyebbé teszi a szomatosenzoros rendszert. A patkányoknál pedig tájékozódásukban fontos szerepet játszik a bajszuk, vagyis a szomatosenzoros érzékelés. Az előbb említett mikroelektrodás kísérlet segítségével megállapítottuk, hogy a megvakított patkányok agyában a szomatosenzoros rendszer részben elfoglalja azokat az agyi struktúrákat, amelyek normális állapotoknál a látás szolgálatában állnak. A bajszszálak ingerlésekor ugyanis aktivitást érzékelünk a látásért felelős idegsejtekben. Vagyis az idegsejtek új nyulványokat növesztenek, új kapcsolatokat alakítanak ki, és kísérletünkben az agyi pályamódosulások során a szomatosenzoros ingerület eljutott a látórendszer sejtjeihez is. Hasonló mechanizmus játszódik le az embernél is. Ez az oka annak, hogy a vakok hallása élesebb, tapintása érzékenyebb, mint a látóké.

● Hogyan lehet vizsgálni a különböző gyógyszerek idegrendszerre gyakorolt hatását?

– Ezekben az esetekben magatartás-kísérletekkel egészítjük ki az előbb említett elektrofiziológiai vizsgálatainkat. Többek között arra vagyunk kíváncsiak, hogyan hatnak a különböző anyagok a memóriára. Egy tejszerű, nem ártalmas vizet teli medencében valahol a víz alatt elhelyezünk egy pihenőszéket. A patkányok, miközben körbe-körbe úsznak, véletlenül megtalálják ezt a szigetet, és megpihenhetnek rajta. Hihetetlenül intelligens állatok:

mindössze egy vízcsepőt lát-nak a medence felett és odébb egy villanyórát a szobában, mégis, e két tájékozási pont alapján két „kör” után megtalálják, megjegyzik hol a sziget. Ezekben a kísérletekben azt vizsgáljuk, hogy a patkányoknak beadott anyagok, amelyek az idegrendszer sérülésre adott válaszába is befolyásolják, javítják vagy rontják a memóriát.

● Számomra meghökkentő, hogy a patkányok tökéletesen alkalmasak az emberi agy modellezésére.

– Ha nem is minden szempontból, de a patkány agyi mechanizmusai, a központi idegrendszerének felépítése igen sok tekintetben hasonlít az emberéhez. Patkányokon végzett kísérletekben igazoltunk például azt a jelenséget, amelyet klinikus kollégáinkkal később emberen is sikerült megfigyelni: az arcideg-bénulásos betegeknek mosolygáskor a sérült arcfélen megfeszülnek a béna arc rész körül bizonyos izmok. Ennek magyarázata a következő. Tudjuk, hogy az agy felszínén a test minden részén levő izomzatnak megvan a megfelelő „központja”. Patkánykísérleteken lemodelleztük, hogy idegsérülés és így arcidegbénulás esetében is, a bénulás által érintett agykérgi központonál szomszédos területen megnő az idegi aktivitás, mely felelős a bénult területtel szomszédos izmok feszességéért. Ez is azt bizonyítja, hogy az idegrendszer – úgy a patkányé, mint az emberé – képes alkalmazkodni a sérülésekhez, változásokhoz.

Keczer Gabriella

Porsche, szerelem...

A metálgráfit Porsche lüktető dübörgés közepette gördült be a Széchenyi téri sétány sarkára fölfestett, forgalomtól elzárt „sziget-re”. Szerencsére nem a volánnál ülő szolárium-barna, olajos hajú, sötét napszemüveges fiatalember kapott szívdobogást, csak a vezetés, valamint az életforma ritmusát megtestesítő (-hangostó?), szintetikus zenebona döngött.

Pár másodperc hatáskörzete után – mikor már a fél Széchenyi tér odafigyelt – az anyós-ülésről egy szolárium-barna, sötét szemüveges, fekete ruhás leány szállt ki, „holdjáró” cipellőiben ellejtett a kocsi előtt (intett is közben a töretlenül dübörgő ifjúknak), s jelenlétével megajándékozta a Károly utcát.

Ekkor a Porsche fölböngött, kerekei füstölve kipörögtek, s „formaegyes” rajtjal nekirontott a kanyarig hátralevő harmincegy-néhány méteres távolságnak. A közönség dermedtsége fölengedett, csak a Széchenyi-szobor nézett kitartóan másfelé, és a bronz Gizella kezében sem mozdult a férjeura nyakába vetendő lánc.

Ny. P.

Két nap a minőség

● Munkatársunktól

Tegnap kezdődött és ma este zárul a TÜV Rheinland Euroqua Kft. által szervezett „Minőségbiztosítás, hatékonyság, üzleti siker” című konferencia. A Forrás Szállóban rendezett program során több mint száz szakmai érdeklődőt látnak vendégül.

Dobó lépett

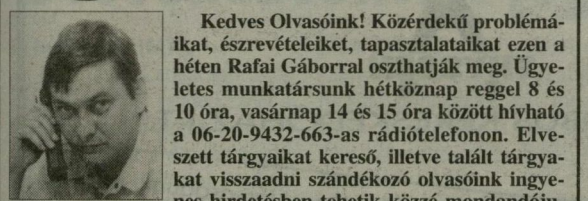
● Munkatársunktól

Lapunkban rövid időn belül immár harmadszor frunk a szegedi Olajbányász téri burkolatról. Először „Fekete pont” rovatunkban tettük szóvá, hogy a tarjáni toronyház őszi fölüljtása óta töred-zett járólapon botladoznak a gyalogosok, akad-tak, akik orra is estek a gödrökben. Tegnap számunkban viszont megdi-csértük a „térsimítókat”, mert új burkolatot építet-tek az Olajbányász tér 1. elé.

Ugyancsak tegnap jelentkezett szerkesztőségünkben Dobó László, az 5. számú választókerület képviselője, aki telefonon küldött levélben megírt-tette ki a burkolatjavítás történetét. A leírtakból kiderül, hogy az újonnan megválasztott képviselő az első közt figyelt föl az Olajbányász téri kőlapok állapotára, s a járóburkolat megjavítását még decem-ber 10-én megrendelte a városgondnokságtól. A munka az időjárás viszony-tagságai miatt csak a napokban készülhetett el, s 235 ezer forintba került – tájékoztatta lapunkat Dobó László képviselő.

csörög a Pannon GSM

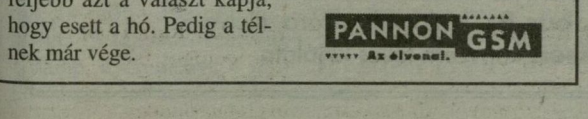

Kedves Olvasóink! Közérdekű problémákat, észrevételeket, tapasztalatait ezen a héten Rafai Gáborral oszthatják meg. Ügyeletes munkatársunk hétköznap reggel 8 és 10 óra, vasárnap 14 és 15 óra között hívható a 06-20-9432-663-as rádiótelefonon. Elvesztett tárgyakat kereső, illetve talált tárgyakat visszaadni szándékozó olvasóink ingyenes hirdetésben tehetik közzé mondandójukat. Hirdetésfelvétel: 8-tól 18 óráig a 06-80-820-220-as zöld (ingyenes) számon, illetve személyesen a Sajtóházban és hirdetőirodánkban.

Uszodagondok. Ábrahám Lajosné azt tette szóvá, hogy az újszegedi sportuszoda mellett lévő megállóban szinte lehetetlen leszállni a buszról, az autótulajdonosok ugyanis a megállóban (is) parkolnak négyke-rekűikkel. A KRESZ tiltása ellenére tilosban várakozó autók – olvasónk szerint – jobban kellene ellenőrizni.

Betegek tortúrája. Majomé nevű olvasónk nem érti, miért nem írhatja ki a háziorvos a csontritkulás elleni gyógyszerét. Így beteg édesanyjának, sokakkal együtt, hónapról-hónapra órákat kell várakoznia a szakorvosi rendelőben. Olykor azonban hiába állnak sorba a mozgásukban is erősen korlátozott betegek, mert az orvos nem jön. Mennyivel egyszerűbb lenne, ha a háziorvos felírná a gyógyszert, s évente egyszer a szakorvos felülvizsgálná a beteget.

Féléves telefon. Patyik Attila fél éve vár telefonra, akárcsak a „rég, szép időkben”. Még október 8-án szerződésben vállalta a szolgáltatást, hogy egy hónapon belül bekötik olvasónk belvárosi lakásába a vonalat. Telefonálónk azonban hiába érdeklődik hónapok óta, legfeljebb azt a választ kapja, hogy esett a hó. Pedig a télnek már vége.

PANNON GSM
***** Az előneli.

● Munkatársunktól
A gyógyszerészképzés, a nyelvészet, a régészet, az embertan és az egészségbiztosítás aktuális témái kerülnek szóba a Szegedi Akadémiai Bizottság heti rendezvényein. A parlamenti vizsgálóbizottságok jogállásáról és működéséről rendezett pénteki konferencián belga és magyar vizsgálóbizottság-modelleket mutatnak be az érdeklődőknek.

Gyógyszerészképzéssel és továbbképzéssel foglalkozó fórumot rendeznek ma délután tíz órától a Szegedi Akadémiai Bizottság szék-házában. Ezen értékelik a je-

lenlegi helyzetet és vázolják a fejlődés lehetőségeit, irányait. A Nyelvészeti Műhely című előadásorozatban ma este negyed hétkor **Maleczki Márta** tart előadást „Szemantikai műveletek a mondatalkotásban” címmel.

Az embertan és a régészet aktuális problémáit mutatják be annak a fórumnak a résztvevői, amely **Kristó Gyula** akadémikus elnöke-tével holnap délután egy órakor kezdődik. **Varga Zoltán** tanszékvezető egyetemi tanár „Endemizmus-területek és fajkeletkezés a paleolitikus magashegységekben” című előadását hallgathatják meg az érdeklődők

holnap délután három órától.

A JATE alkotmányjogi és politológiai tanszékeinek közös szervezésében a parlamenti vizsgálóbizottságok jogállásáról és működéséről rendeznek konferenciát pénteken délelőtt tíz órától. A rendezvényt **Paczolay Péter**, a politológiai tanszék vezetője nyitja meg, majd **Marc Verdussen**, Belgiumból érkező egyetemi tanár beszél a belga parlamentben működő vizsgálóbizottságokról. „A parlament ellenőrző szerepe, különös tekintettel a vizsgálóbizottságok jogállására” címmel tart előadást **Trócsányi László**, az alkotmányjogi

A SZAB hírei